

Електронний журнал

ГОЛОВБУХ: БЮДЖЕТ

виплати працівникам / стипендії

Академічна стипендія у вишах: новації у призначенні

Іван ЛЕВАДСЬКИЙ

експерт МСFR: Головбух

ВАЖЛИВО

- Академічна стипендія у мінімальному розмірі для студентів вишів I-II та III-IV рівнів акредитації — 830 і 1100 грн.
- За успішність у навчанні розмір академічної стипендії студентам вишів підвищують на 45,5%

У поточному році особам, які навчаються в навчальних закладах (вишах, наукових установах) за державним (регіональним) замовленням, стипендії призначають по-новому. Це пов'язано з оновленням Порядку призначення і виплати стипендій, затвердженого [постановою КМУ від 12.07.2004 № 882](#) (далі — [Порядок](#)). Зміни до Порядку внесено:

- [постановою КМУ «Деякі питання стипендіального забезпечення» від 28.12.2016 № 1050](#), яка набрала чинності 01.01.2017;
- [постановою КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань стипендіального забезпечення» від 25.01.2017 № 32](#), яка набрала чинності 03.02.2017.

Тож про новації у призначенні академічних стипендій.

Правила призначення академічних стипендій

Кожний навчальний заклад на основі Порядку розробляє свої правила призначення академічних стипендій. Ці правила затверджує вчена (педагогічна рада) навчального закладу за обов'язкового погодження з:

- органом студентського самоврядування;
- первинною профспілковою організацією осіб, які навчаються.

Затверджені правила призначення академічних стипендій навчальний заклад оприлюднює не пізніше ніж **за тиждень до початку навчального семестру** ([абз. 1 п. 5 Порядку](#)).

Правила призначення стипендій у вишах визначають порядок формування рейтингу успішності, який також має бути погоджений органом студентського самоврядування та первинною профспілковою організацією осіб, які навчаються ([абз. 5 п. 13 Порядку](#)). При цьому затверджують та оприлюднюють цей порядок не пізніше ніж **за тиждень до початку нового навчального року**. Упродовж навчального року зміни до цього порядку не вносять. **Примірний порядок формування рейтингу затверджує МОН (наразі ще не затверджено).**

Стипендіальна комісія

Керівник навчального закладу своїм наказом утворює стипендіальну комісію. Ця комісія опікується питаннями щодо призначення та позбавлення академічної або соціальної стипендії (зокрема і спірними питаннями), надання матеріальної допомоги учням, студентам, курсантам невійськових вишів, клінічним ординаторам та аспірантам, заохочення кращих із них за успіхи в навчанні, участь у громадській, спортивній та науковій діяльності.

До складу стипендіальної комісії входять керівник навчального закладу, представники фінансових підрозділів, декани факультетів (директори інститутів, завідувачі відділень), представники органів студентського самоврядування, первинних профспілкових організацій осіб, які навчаються. Однак у 2017 році чисельність представників органів студентського самоврядування, первинних профспілкових організацій осіб, які навчаються, у складі стипендіальної комісії перевищує чисельність представників навчального закладу (*див. табл. 1*).

Таблиця 1

Чисельність представників стипендіальної комісії

Склад стипендіальної комісії	Чисельність, % від загальної кількості
Керівник навчального закладу	≤ 50
Представники фінансових підрозділів	
Декани факультетів (директори інститутів, завідувачі відділень)	
Представники органів студентського самоврядування	≥ 50
Представники первинних профспілкових організацій осіб, які навчаються	

Стипендіальна комісія подає на затвердження керівнику навчального закладу реєстр осіб, яким призначено стипендію. Вона також ухвалює рішення про надання матеріальної допомоги та заохочення окремо щодо кожної особи і кожної виплати ([абз. 5 п. 5, абз. 3 п. 8 Порядку](#)).

Керівник навчального закладу має право не затверджувати реєстр осіб, яким призначено стипендію, якщо **рішення стипендіальної комісії суперечить вимогам** законодавства та правилам призначення стипендій відповідного навчального закладу.

Спосіб призначення академічної стипендії

Академічні стипендії призначають у два способи:

- за результатами навчання;
- на підставі наказу про зарахування до навчального закладу ([пп. 1 п. 4 Порядку](#)).

При цьому ці способи залежать від конкретної особи, якій призначають академічну стипендію (див. табл. 2).

Таблиця 2

Способи призначення академічної стипендії залежно від категорії її отримувача

Перелік осіб, яким призначають академічну стипендію	Стипендію призначають (+ так, – ні)	за результатами навчання	на підставі наказу про зарахування
Студенти денної форми навчання вишів I-IV рівнів акредитації (наукових установ)	+	–	
Курсанти денної форми навчання невійськових вишів цивільної авіації, морського і річкового транспорту	+	–	
Курсанти, слухачі та ад'юнкти військових вишів (у т. ч. вишів зі специфічними умовами навчання) та військових навчальних підрозділів вишів — у частині призначення академічних стипендій, заснованих Президентом України, Верховною Радою України, КМУ (у т. ч. іменні)	+	–	
Клінічні ординатори	–	+	
Аспіранти і докторанти, які навчаються за денною формою навчання (з відривом від виробництва)	–	+	

На осіб, які навчаються за спеціальностями галузі знань «Державне управління» або спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» за замовленням Нацдержслужби, дія **Порядку** не поширюється (пп. 2 п. 1 [Порядку](#)).

У 2017 році змінилися підходи до призначення академічної стипендії у вишах за результатами навчання. Також по-іншому призначатимуть академічну стипендію для клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів.

Академічна стипендія студентів

До академічних стипендій належать:

- [стипендії, засновані Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України](#) (у т. ч. іменні);

- ординарні (звичайні) академічні стипендії;
- стипендії у підвищеному розмірі.

У 2017 році до академічних стипендій не належать іменні або персональні стипендії навчального закладу. За Порядком ці стипендії можуть надавати лише ПТНЗ.

У вишах за кожним факультетом (відділенням), курсом і за кожною спеціальністю (напрямом підготовки) на підставі успішності з кожного навчального предмета (дисципліни) з урахуванням участі у науковій, науково-технічній діяльності (творчій активності для мистецьких спеціальностей), громадському житті та спортивній діяльності **формуватимуть рейтинг успішності** усіх студентів, курсантів невійськових вишів. Його оприлюднюють на офіційному веб-сайті вишу не пізніше ніж через три робочих дні після ухвалення відповідного рішення стипендіальною комісією.

Вчена (педагогічна) рада вишу з урахуванням видатків на стипендіальне забезпечення визначає однаковий для всіх факультетів (відділень), курсів та спеціальностей (напрямів підготовки) **ліміт стипендіатів, яким призначатиметься академічна стипендія** за результатами семестрового контролю, — 40-45% фактичної кількості студентів денної форми навчання, які навчаються за державним (регіональним) замовленням на певному факультеті (відділенні), курсі за певною спеціальністю (напрямом підготовки) станом на перше число місяця, наступного за датою закінчення семестрового контролю.

Перед початком підбиття підсумків семестрового контролю за другий семестр відповідного навчального року вчена (педагогічна) рада вишу встановлює ліміт осіб, які зараховані на перший рік навчання і яким до першого семестрового контролю призначатимуть академічну стипендію на підставі конкурсного бала, здобутого під час вступу до вишу.

Академічну стипендію у мінімальному розмірі призначають:

- студентам, які в межах ліміту стипендіатів згідно з рейтингом успішності **займають вищі позиції;**
- студентам першого року навчання до першого семестрового контролю на підставі конкурсного бала, отриманого під час вступу до навчального закладу, в межах ліміту стипендіатів.

Стипендії у підвищеному розмірі призначають стипендіатам невійськових вишів, які:

- досягли особливих успіхів у навчанні — згідно з рейтингом успішності **займають найвищі позиції**;
- навчаються за спеціальностями (спеціалізаціями), визначеними у Переліку спеціальностей (спеціалізацій), для яких встановлюють академічні стипендії у підвищеному розмірі (далі — Перелік № 1047), затвердженому [постановою КМУ «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» від 28.12.2016 № 1047](#) (далі — Постанова № 1047).

Якщо стипендіат має право на призначення кількох академічних стипендій, йому виплачують одну стипендію найбільшого розміру, якщо інше не передбачено законодавством.

Розміри стипендій студентів вишів, наукових установ державної та комунальної форми власності затверджено [Постановою № 1047](#).

Курсантам невійськових вишів, які перебувають на державному утриманні, академічну стипендію призначають у розмірі 50% академічної стипендії студентів вишів відповідного типу (рівня акредитації) та успішності. Це не стосується курсантів з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, осіб, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, осіб, які згідно із [Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 № 796-ХІІ](#) мають пільги під час призначення стипендії. Цим курсантам призначають соціальну стипендію.

Про особливості призначення соціальних стипендій у вишах читайте в наступних номерах тижневика «Головбух: Бюджет».

Розмір академічної стипендії збільшують на 45,5% у разі, якщо за результатами навчання студенти, курсанти невійськового вишу згідно з рішенням стипендіальної комісії займають найвищі рейтингові позиції і мають право на призначення академічних стипендій за особливі успіхи в навчанні ([п. 16 Порядку](#)).

Студентам індустріально-педагогічних вишів, яких навчають за програмами підготовки майстрів виробничого навчання і забезпечують безплатним харчуванням, розмір ординарної (звичайної) академічної стипендії зменшують на:

- 20% — якщо харчування одноразове;
- 50% — якщо харчування триразове.

Обчислимо з урахуванням [Постанови № 1047](#) та [пунктів 16-18 Порядку](#) академічну стипендію у мінімальному та підвищеному розмірах для вишів I-II рівнів акредитації (див. табл. 3) та вишів III-IV рівнів акредитації (див. табл. 4).

Таблиця 3

Розміри академічної стипендії у вишах I-II рівнів акредитації

Категорія стипендіатів	Стипендія у мінімальному розмірі, грн.	Розрахунок	Стипендія за успішність у навчанні, грн.	Розрахунок
Стипендіати, які навчаються за спеціальностями, що не належать до Переліку*				
Студенти	830	-	1208	830 грн. × 45,5%
У т. ч. індустріально-педагогічних вишів, яких навчають за програмами підготовки майстрів виробничого навчання і забезпечують безплатним харчуванням: одноразово	664	830 грн. – (830 грн. × 20,0%)	1042	1208 грн. – (830 грн. × 20,0%)
триразово	415	830 грн. – (830 грн. × 50,0%)	793	1208 грн. – (830 грн. × 50,0%)
Курсанти невійськових вишів, які перебувають на державному утриманні	415	830 грн. × 50,0%	604	1208 грн. × 50,0%
Стипендіати, які навчаються за спеціальностями, що належать до Переліку*				
Студенти	1056	-	1537	1056 грн. × 45,5%
У т. ч. індустріально-педагогічних вишів, яких навчають за програмами підготовки майстрів	890	1056 грн. – (830 грн. × 20,0%)	1371	1537 грн. – (830 грн. × 20,0%)

виробничого навчання і забезпечують безплатним харчуванням: одноразово				
триразово	641	1056 грн. – (830 грн. × 50,0%)	1122	1537 грн. – (830 грн. × 50,0%)
Курсанти невійськових вишів, які перебувають на державному утриманні	528	1056 грн. × 50,0%	769	1537 грн. × 50,0%
* Перелік спеціальностей (спеціалізацій), для яких встановлюються академічні стипендії у підвищеному розмірі, затверджений постановою КМУ від 28.12.2016 № 1047				

Таблиця 4

Розміри академічної стипендії у вишах III-IV рівнів акредитації

Категорія стипендіатів	Стипендія у мінімальному розмірі, грн.	Розрахунок	Стипендія за успішність у навчанні, грн.	Розрахунок
Стипендіати, які навчаються за спеціальностями, що не належать до Переліку*				
Студенти	1100	-	1601	1100 грн. × 45,5%
У т. ч. індустріально-педагогічних вишів, яких навчають за програмами підготовки майстрів виробничого навчання і забезпечують безплатним харчуванням: одноразово	880	1100 грн. – (1100 грн. × 20,0%)	1381	1601 грн. – (1100 грн. × 20,0%)
триразово	550	1100 грн. – (1100 грн. × 50,0%)	1051	1601 грн. – (1100 грн. × 50,0%)
Курсанти невійськових вишів, які перебувають на державному утриманні	550	1100 грн. × 50,0%	801	1601 грн. × 50,0%
Стипендіати, які навчаються за спеціальностями, що належать до Переліку*				
Студенти	1400	-	2037	1400 грн. × 45,5%
У т. ч. індустріально-педагогічних вишів, яких	1180	1400 грн. – (1100 грн. ×	1817	2037 грн. – (1100 грн. ×

навчають за програмами підготовки майстрів виробничого навчання і забезпечують безплатним харчуванням: одноразово		20,0%)		20,0%)
триразово	850	1400 грн. – (1100 грн. × 50,0%)	1487	2037 грн. – (1100 грн. × 50,0%)
Курсанти невійськових вишів, які перебувають на державному утриманні	700	1400 грн. × 50,0%	1019	2037 грн. × 50,0%
* Перелік спеціальностей (спеціалізацій), для яких встановлюються академічні стипендії у підвищеному розмірі, затверджений постановою КМУ від 28.12.2016 № 1047				

Розмір стипендії, визначений у гривнях з копійками, заокруглюється до найближчого цілого числа, більшого за розрахункове.

Стипендія клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів

У поточному році клінічним ординаторам, аспірантам і докторантам, які навчаються за денною формою (з відривом від виробництва), академічну стипендію встановлюють у розмірі 90% відповідного посадового окладу, визначеного за схемою посадових окладів (з урахуванням наступних змін в оплаті праці на відповідних посадах), а саме:

- викладача — для клінічних ординаторів та аспірантів;
- професора — для докторантів у період з 01.01.2017 по 01.02.2017;
- доцента — для докторантів у період з 02.02.2017 ([п. 19 Порядку](#)).

Академічну стипендію для цих осіб обчислюватимуть з посадових окладів за новими педагогічними посадами, за якими тарифні розряди на один тарифний розряд вищі ніж попередні. Відповідно зміниться й розмір академічної стипендії (див. табл. 5).

Таблиця 5

Розмір академічної стипендії клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів

Категорія стипендіатів	Назва посади, за якою визначають розмір стипендії (тарифний розряд)			Розмір стипендії, % посадового окладу		Стипендія, грн.		
	до 01.01.2017	01.01.2017-01.02.2017	з 02.02.2017	до 01.01.2017	з 01.01.2017	до 01.01.2017*	01.01.2017-01.02.2017	з 02.02.2017
Клінічні ординатори	викладач-стажист (15 т. р.)	викладач (16 т. р.)		60-100	90	2066,58-3444,30	4018,00	
Аспіранти	(15 т. р.)							
Докторанти	доцент (19 т. р.)	професор (20 т. р.)	доцент (19 т. р.)			2739,42-4565,70	5242,00	4925,00

* Визначена з розміру посадових окладів, встановлених з 01.12.2016.

Якщо освітньо-наукова (наукова) програма за профілем збігається з науковим ступенем або вченим званням докторанта, розмір академічної стипендії докторанту збільшують на розмір доплат за наявний науковий ступінь або вчене звання, встановлені у граничних розмірах згідно з нормативно-правовими актами. Якщо ж у докторанта є кілька наукових ступенів (вчених звань), доплату встановлюють за вищим науковим ступенем (вченим званням).

Питання про відповідність наукових ступенів, вчених звань профілю освітньо-наукової (наукової) програми **вирішує керівник навчального закладу**.

Клінічні ординатори, аспіранти, докторанти мають право на роботу в режимі неповного робочого часу (але не більше ніж на 0,5 ставки за посадою, яку обіймають). При цьому академічну стипендію їм **виплачують у повному обсязі**.